

Ми спробуємо проаналізувати цю категорію з точки зору корисності для кредитора.

Стаття 594 Цивільного кодексу України передбачила право кредитора, який правомірно володіє річчю, що підлягає передачі боржникові або особі, вказаній боржником, у разі невиконання ним у строк зобов'язання щодо оплати цієї речі або відшкодування кредитором пов'язаних з нею витрат та інших збитків, притримати її у себе до виконання боржником зобов'язання.

Частиною 2 згаданої статті передбачена можливість забезпечення інших вимог кредитора, якщо інше не встановлено договором або законом.

В світі існує дві концепції притримання – без можливості задоволення вимог за рахунок притриманого майна та з можливістю звернення стягнення на притриману річ.

Український законодавець підтримав другу концепцію та у статті 597 ЦК України передбачив, що вимоги кредитора, який притримує річ у себе, задовольняються з її вартості відповідно до вимог статті 591 ЦК України.

До моменту законодавчого закріплення можливості притримання у цивільному законодавстві, дії кредитора з притримання речі могли розглядатися як протиправне діяння зі всіма наслідками, передбаченими законодавством.

Таким чином, у кредитора з моменту прийняття нового ЦК України 2003 року з'явилася дієва можливість отримати належне за договором за допомогою двох факторів – психологічного та реального.

Притримуючи річ, яка необхідна боржнику, кредитор стимулює його до найшвидшого виконання зобов'язань за договором, адже у разі невиконання зобов'язання, на річ, яка належить боржникові буде звернено стягнення.

Крім того, як вже зазначалося, у кредитора є можливість звернути стягнення на притриману річ, і таким чином, реально задовольнити свої вимоги за зобов'язанням або відшкодувати собі вартість належного за зобов'язанням.

Особливістю притримання як способу забезпечення виконання зобов'язань є те, що кредитору надане право притримання безпосередньо законом і для його реалізації не потрібно домовленості боржника та кредитора.

Для виникнення у кредитора права притримання необхідна одночасна наявність таких умов: 1) притримання можливе лише стосовно чужої речі, тобто речі, на яку право власності належить іншій особі, а не кредитору; 2) така річ повинна знаходитися у володінні кредитора; 3) кредитор має володіти річчю на законній підставі; 4) кредитор має право притримувати річ боржника, якщо інше не встановлено домовленістю сторін у договорі.

Слід зазначити, що для правомірності притримання необхідна наявність всіх ознак, інакше притримання буде вважатися незаконним володінням.

На підставі статті 6 ЦК України, яка визначила принцип свободи договору у цивільному праві, сторони можуть укласти договір, в якому визначити речі, які можуть бути притримані, встановити строк притримання, підстави виникнення права притримання або взагалі заборонити притримання речі. Тобто в такому договорі сторони можуть відступити від положень акту цивільного законодавства, оскільки в ньому прямо не вказано про неможливість такого відступу, а обов'язковість положень параграфу 7 глави 49 не впливає з його змісту. Домовленість про притримання може бути застережена і в основному договорі, виконання якого забезпечується.

Право притримання є диспозитивним для кредитора, оскільки ЦК України передбачає саме **право** кредитора використати цей спосіб забезпечення виконання зобов'язань. Таке право виникає у кредитора з моменту порушення зобов'язання боржником, при чому річ, яка притримується, може потрапити до кредитора як до, так і після порушення зобов'язання боржником.

Частиною 2 статті 595 ЦК України передбачено, що кредитор відповідає за втрату,

псування або пошкодження речі, яку він притримує в себе, якщо втрата, псування або пошкодження речі сталися з його вини.

Згідно пункту 3 частини 1 статті 21 Закону України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень» притримання належить до забезпечувальних обтяжень, тому порядок реалізації права притримання також визначений у згаданому законі.

Як бачимо, законодавець новелою у ЦК України ввів новий для української держави спосіб захисту кредитора, таким чином посиливши захист його інтересів від можливих порушень боржника.